

Ako manipulácie s Božím Slovom (napríklad pri jeho nedôsledných prekladoch alebo svojvoľnom interpretovaní) ovplyvňovali dogmatiku cirkvi

Takých manipulácií pri prekladaní a chybnom interpretovaní (ovplyvnenom iným než biblickým myslením) bolo v priebehu viac než dvoch tisícročí (začalo to totiž, ako si za chvíľu ukážeme, už pred n. l.) nesmierne veľa. Môžeme ich rozdeliť na:

Zámerné – s cieľom pozmeniť („vylepšiť“ podľa predstáv prekladateľa, resp. vydavateľa) význam pôvodného biblického textu. „Odborníci“ (židovskí rabíni i kresťanskí teológovia) boli vždy v pokušení Božie slovo (ktoré sa im zdalo príliš „jednoduché“) „vylepšiť“, skomplikovať, doplniť rôznymi špekuláciami (aby bolo „bližšie ich filozofickému mysleniu“). Niektoré z týchto „vylepšení“ sú v podstate „interpretáciami“. Ak išlo o autora dosť vplyvného, jeho interpretácie boli šírené slovom i písmom.

Tak vlastne vznikli nielen Mišna, Talmudy, ale aj tisíce diel (často si úplne navzájom protirečiacich) kresťanských teológov (niektoré z ich teórií boli povýšené na záväzné dogmy). Na takýchto interpretáciách, nie na Božom slove, niektorí veriaci (židia i kresťania) zakladajú svoju vieru, svoj životný štýl, na ne sa odvolávajú pri šírení i obrane svojej viery.

Ale aj tí, ktorí sa odvolávajú na Sväté písmo, nemusia mať vždy pravdu. Niektoré interpretácie a doplnky spomínaných „vylepšovateľov“ sa totiž dostali aj priamo do posvätných kníh. Niekedy sú uvedené ako poznámky, či vysvetlivky, ktoré vlastne tvrdia: „Boh to myslel takto..., a nie tak, ako sa vám zdá, keď ten text čítate“. Inokedy však boli rôzne výmysly vložené (zakomponované) priamo do textu niektorých vydaní (prekladov) Božieho slova (či už Tanachu alebo Biblie).

Nezámerné – s cieľom spraviť text zrozumiteľnejším. Tento druhý postup je v podstate správny, a celkom legálny, pretože „kalk“ (doslovný preklad z pôvodných textov) by často bol čitateľovi úplne nezrozumiteľným. To však neznamená, že aj tu (hoci v dobrom úmysle) nedošlo často k deformáciám – k takej formulácii viet, že bol zmenený ich pravý zmysel. Stačí ak si porovnáte napr. niekoľko prekladov do rôznych jazykov (niekedy stačí porovnať preklady rôznych cirkví do vášho rodného jazyka), aby ste zistili závažné (nie iba formálne, ale aj obsahové) rozdiely.

Ale aj chybné interpretácie mohli byť niekedy „nezámerné“, alebo aspoň také, že ich autorov nemožno vždy obviňovať zo zlého úmyslu; vtedy ak autori vychádzali z inej paradigmy, boli zvyknutí uvažovať, hodnotiť úplne inak ako autori (resp. adresáti) „pôvodného“ textu. Teda ak napr. pôvodný hebrejský text vysvetľuje človek z iného kultúrneho a náboženského „prostredia“, človek ktorý vôbec nerozumie (aj keď sa o to niekedy úprimne snaží) nielen samotnej „podstate problému“, ale ani všetkým súvislostiam – jednoducho preto, že ich nepozná.¹

Tu sa nebudeme touto problematikou zaoberať podrobne, iba na príklade poukážeme, k akým závažným vieroúčným dôsledkom môžu také „maličkosti“ (ako napr. preklady Písma, alebo snahy „vylepšiť“ ho rôznymi doplnkami a svojiskými interpretáciami) viesť. Napred však dovoľte niekoľko historických poznámok.

Historické udalosti Tanachu (Starého zákona) končia knihou Nehemiáš (440 pr.n.l.). Poslednou napísanou knihou Tanachu bola však kniha Paralipomenon. V 1 Paralipomenon môžeme nájsť genealogický zoznam, ktorý prekračuje desať generácií až po Zerubábel, ktorého môžeme datovať približne do roku 350 pr.n.l. V roku 333 pred našim letopočtom Alexander Veľký dobyl Blízky východ a „odovzdal“ tak grécku kultúru a jazyk ľuďom, ktorí tam žili.

Medzi rokmi 280 a 130 pr.n.l. grécky hovoriaci rabínski učitelia preložili do gréčtiny Tanach; tento preklad je známy pod názvom Septuaginta. Práve on sa stal jednou z najuznávanejších verzií Tanachu, a je to tiež verzia, ktorá je citovaná i v Novej zmluve. V Svätej zemi sa v tej dobe dynamicky zintenzívňovalo napätie medzi rozvíjajúcou sa gréckou kultúrou a miestnou hebrejsko-aramejskou komunitou. Toto napätie malo dôsledky niekedy kladné, inokedy naopak záporné.

¹ Takým môže byť napr. súčasný humanistický filozof alebo prírodovedec, ktorý kritizuje vieru kresťanov (alebo židov), ale pritom nemá o nej žiadne alebo iba povrchné znalosti (presnejšie: nepozná hlbšie nielen jej obsah, ale hlavne jej vlastnú podstatu). Ale takým mohol byť aj staroveký grécky filozof, ktorý sa o túto vieru zaujímal, ba niekedy ju aj prijal (stal sa napr. kresťanom, niekedy aj s významným postavením), ale pritom si nedal tú námahu, aby vnikol do problematiky uvažovania ľudí, v ktorých spoločenstve mala táto vieru svoje korene.

V roku 166 pr.n.l. vypuklo Makabejské povstanie a Hasmonejská ríša v Judeji existovala až do doby, keď si ju podmanil rímsky cisár Pompejus, čo sa stalo v roku 63 pr.n.l. V čase, keď sa narodil Ješua (Ježiš), vládol Svätej zemi Herodes (helenistický Žid), ktorý bol menovaný miestodržiteľom Rímskej ríše.

Apoštol Pavel (Saul) mal vzdelanie židovské i grécke. Zmena jeho mena Saul na Pavla môže odrážať Boží zámer rozšíriť evanjelium zo sveta hebrejského do sveta hovoriaceho po grécky, resp. k všetkým ostatným národom. Autoritatívna časť Biblie, Tanach, je písaná hebrejsky, a v gréčtine je napísaná Nová zmluva. Ale pre neskoršie vydania SZ používali kresťania ako základ Septuagintu, t.j. grécky (pôvodne židovský) preklad Tanachu (Židia sa však Septuaginty neskôr vzdali, urobili si nový preklad).

V období prvotnej cirkvi tu bolo isté napätie medzi tromi jazykmi: hebrejčinou, aramejčinou, ktorá sa stala najbežnejším dorozumievacím jazykom na území Blízkeho východu, a gréčtinou. Ráno, v deň Letníc, 120 hebrejsky (aramejsky?) hovoriacich učeníkov kázalo evanjelium zástupu 3000 ľudí, ktorí boli prevažne cudzincami (pozri Skutky 2,9-11). Počet učeníkov rástol medzi ľuďmi všetkých jazykových skupín.

Skutky apoštolov 6,1: *V tom čase, keď učeníkov stále pribúdalo, začali si tí z nich, ktorí vyrástli medzi Grékmi, sťažovať na bratov zo židovského prostredia, že sa ich vdovám nedáva každodenne spravodlivý diel.*

Stret dvoch kultúr spôsobil problémy v komunikácii, financiách i administratíve. Z radov grécky hovoriacich bol menovaný výbor, ktorý mal na starosti dozeranie na správne fungovanie logistiky (Skutky 6,5). Vo vývoji „medzinárodnej cirkvi“ (cirkvi z pohanov) boli tiež problémy. Bol tu problém napr. s tým, ako sa vyrovnáť s dilemou, že odovzdávanie evanjelia malo byť napred pre Židov, potom pre Grékov (Rímskym 1,16; 2,10), ale pritom sú si Gréci a Židia pred Bohom rovní (Galatským 3,28).

Pozn.: Podobné napätie existuje i dnes v Mesiášovom tele v Izraeli: hoci ide o hebrejsky hovoriaci národ, je tu počet nehebrejsky hovoriacich prisťahovalcov a zahraničných hostí väčší, než samotné hebrejské jadro. Preto je treba dbať na rovnováhu medzi medzinárodnými princípmi viery a izraelsko-zmluvnými aspektmi viery.

V dobe, keď bol Tanach preložený do gréčtiny, prestal židovský národ (vinou svojskej interpretácie Tanachu niektorými rabínmi) vyslovovať meno JHVH.² Meno bolo zakázané vyslovovať, a tak po čase bola dokonca zabudnutá jeho výslovnosť. Namiesto JHVH sa začal najčastejšie používať slovo (titul) „adonai“, čo je množné číslo slova „pán“.³ Dôležité je si zapamätať, že v Septuaginte (prvom preklade Tanachu z hebrejčiny do gréčtiny) bolo ako meno JHVH, tak i slová „adon“ a „adonai“ prekladané gr. výrazom „kyrios“ („pán“).

Takže v istom historickom období sa prestalo používať slovo (meno) JHVH, a bolo nahradené výrazmi *adonai* v hebrejčine a *kyrios* v gréčtine. V časoch Ježiša sa teda už meno Boha JHVH nepoužívalo,⁴ ale Jeho titul adonai (resp. kyrios), pričom, opakujem, v Septuaginte boli všetky výrazy JHVH, ale aj pán (adon i adonai) preložené ako „kyrios“; a tohto príkladu sa držali aj autori spisov Novej zmluvy.

² V podstate išlo o rabínske „vylepšenie Božieho slova“, konkrétne o rozšírenie Božieho **zákazu zneužívať** („nebrať nadarmo“) Božie meno na **zákaz používať** Božie meno, a to napriek tomu, že na mnohých miestach Písma sú časté výzvy používať ho (oslavovať, velebiť Božie meno).

³ Jednotné číslo je „adon“; tento výraz je akýmsi protipólom slova ebed = otrok. Adonai je používané nielen ako „bežný plurál“, ale aj ako tzv. „plural amplitudinis“ („majestátny plurál“), používaný napr. pri oslovovaní kráľov a iných významných osobností (preložiť do nášho jazyka by sa dal azda výrazom „panstvo“, možno aj „veličenstvo“).

⁴ Napriek tomu práve Ježiš v modlitbe, ktorú učil svojich učeníkov, zdôrazňuje (na prvom mieste vyslovuje prosbu), aby Božie meno bolo posvätené („...posväť sa meno Tvoje...“ – Mt 6,9), čím treba rozumieť, aby bolo aj „vzývané“, oslavované.

Neskôr bola snaha predsa len tieto dva výrazy rozlíšiť, a tak niektorí prekladatelia sa snažili nájsť pre meno JHVH nejaký iný výraz. Napríklad pri prvom preklade Písma do češtiny v Kraliciach vymysleli prekladatelia výraz Hospodin, ktorý v tej dobe bol v podstate synonymom slova „pán“ (pán v zmysle *majiteľ*, vlastník hospodárstva, teda „*pán-hospodár*“). Toto „pomenovanie“ (vlastne titul) prevzali aj neskorší prekladatelia protestantských cirkví, vrátane prekladateľov do slovenského jazyka (katolíci zostali pri „Pán“), a ešte neskôr sa slovo „Hospodin“ vyskytuje aj v tzv. „ekumenických“ českých a slovenských prekladoch.

V Novej zmluve je teda Ješua oslovovaný ako kyrios, čo znamená „pane“. Pretože však slovo kyrios – ako sme si povedali – malo v tej dobe vlastne dva významy: *pán* (vo všeobecnom význame, napr. pri oslovení alebo označení významného človeka), ale i *JHVH* (používal sa ako akási náhrada Božieho mena), niektorí boli z toho zmätení: „Ješua je kyrios-adonai, a Boh je predsa tiež kyrios-adonai, znamená to, že Ješua je Boh – JHVH?“⁵ Toto bolo šokujúce hlavne pre monoteistických Židov: nazývať Ješuu pánom-kyrios-adonai bolo pre nich rúhaním.⁶ Áno, pre monoteistické náboženstvo Židov to bolo ako jadrový výbuch: stotožňovanie Mesiáša, ktorý je „synom človeka“, s Bohom, „povýšenie“ Ješuu na úroveň JHVH-ho bolo hlavnou príčinou nepriateľstva Židov voči novej „nazaretskej sekte“, ale aj najväčšieho sporu v dejinách samotnej kresťanskej cirkvi, pretrvávajúceho v rôznych podobách dodnes.⁷

Tento zmätok sa pokúšali cirkevní vodcovia v 3. a 4. storočí „vyriešiť“ rôznymi teóriami – teologickými výkladmi. Nakoniec z viacerých teórií zvíťazila tzv. trinitárna. Tá bola v 4. storočí potvrdená koncilom, a tak sa stala záväznou dogmou, pretrvávajúcou dodnes. Dokonca je mnohými aj dnes považovaná za akýsi „skúšobný kameň kresťanov“ („ak neuznávaš túto dogmu, nie si vlastne kresťanom“), a to navzdory tomu, že dogma nemá biblický základ, že je plodom synkretizácie kresťanstva (t.j. plodom procesu vnášania pohanských prvkov do kresťanskej viery). Tejto premene kresťanskej vierouky (jej synkretizácii) sa hovorí aj „helenizácia“ („pogréčtenie“ = vnesenie prvkov pohanskej gréckej filozofie do vierouky). Udialo sa to dlho po tzv. apoštolskej dobe (začalo to niekedy v druhej polovici 2. stor., najväčšie zásahy do vierouky sa udiali 3. a 4. storočí, ale k mnohým deformáciám došlo ešte neskôr).⁸ A hoci práve *apoštolskú dobu* väčšina kresťanov oprávnenne považuje za obdobie, keď malo evanjelium najčistejšiu (cudzími, t.j. pohanskými vplyvmi ešte neskazenú) podobu, veľká časť kresťanov sa „zubami, nechtami drží“ mnohých nebiblických dogiem, ktoré

⁵ Možno niekto namietne: „Ale v Biblii sa predsa rozlišuje: keď sa slovo „pán“ týka Boha (alebo Ježiša) je písané s veľkým „P“, ak sa týka človeka, je písané „p“ malé“. A predsa to nie je tak (aspoň v čase, keď vznikali mnohé z dogiem, tomu tak nebolo)! Pôvodné texty Písma totiž vôbec nerozlišujú malé a veľké písmená (ba nemajú ani interpunkciu). Toto bolo do textov vložené (zamontované) až o mnoho storočí neskôr, pričom záležalo na prekladateľovi (alebo skôr na vydavateľovi), ako sa pri tom konkrétne postupovalo (kedy napr. napísať veľké, kedy, malé „p“, kedy napísať čiarku, bodku, výkričník alebo nič); no aj takéto „formálne maličkosti“ neraz podstatným spôsobom ovplyvnili význam niektorých textov (máme na to viacero dôkazov, o ktorých sa teraz nemožno šíriť).

⁶ Pritom je zjavné, že išlo vlastne o „logický lapsus“: ignorovanie skutočnosti, že logika, aj keď má isté presné pravidlá, predsa len nie je matematikou, v ktorej platí ak $x = y$, potom aj $y = x$. Nemôžeme preto napr. tvrdiť, že ak „Boh je láska“ (ide o biblický citát), potom aj „láska je Boh“ (teda: ak Boh = láska, potom aj láska = Boh) – také tvrdenie by bolo rúhaním; alebo, že ak platí „Boh je duch“, potom platí aj „duch je Boh“ (veď sú predsa aj iné duchovné bytosti, dokonca také, ktoré stoja v opozícii voči Bohu); rovnako teda nemožno tvrdiť, že ak „Boh je pán“, potom aj „pán je Boh“, čiže, že každý výraz „pán“, použitý v Božom slove, znamená to isté ako Boh (resp. JHVH). V skutočnosti platí toto: Boh je síce láska, ale láska nie je Boh, Boh je síce duch, ale nie každý duch je Boh, Boh je síce pán, ale nie každý pán (o ktorom sa v Biblii píše) je Boh.

⁷ Pravdaže, opustenie Božieho mena (jeho zámena titulom kyrios) nebol jedinou príčinou vzniku nebiblických dogiem. O ďalších príčinách sa môžete dočítať v knihách M. Beem: „Poznanie... – otázka života a smrti“ a A.v.Harnack: „Stručné dejiny dogmy“ (obe nájdete na www.knihy-benjan.sk).

⁸ Mnohé nebiblické dogmy vznikli v stredoveku, ba niektoré ešte neskôr (dokonca v rím. kat. cirkvi i v 20. storočí!).

vznikli oveľa neskôr (a týka sa paradoxne dokonca mnohých trinitárov: tvária sa akoby nechceli nič vedieť o tom, že v apoštolskej dobe o ich dogme nikto ani len nechyroval)

Teda došlo k metamorfóze pôvodnej (evanjeliovej, resp. apoštolskej) kresťanskej viery, ktorá bola pomerne jednoduchá, vo vieru špekulatívnu, a navyše znečistenú množstvom pohanských prvkov; a spôsobila ju už zmienená helenizácia (obrazne povedané: „nahradenie Jeruzalema Aténami“). Jednou z príčin toho bolo to, že po tragických udalostiach v r. 70. zaniklo pôvodné „centrum cirkvi“ v Jeruzaleme, a prenieslo sa do „diaspory“ (najsôr hrala poprednú rolu hlavne Antiochia a iné centrá v Malej Ázii, kde žili početnejšie enklávy kresťanov, neskôr to bola napr. egyptská Alexandria, a nakoniec hlavne Rím a Konštantinopol). Na vedúce miesta cirkvi sa v tom čase dostávali takmer výhradne niekdajší pohania, ktorí konvertovali z rôznych dôvodov (po výnosoch Konštantína Veľkého, ktoré znamenali najprv tolerovanie, neskôr zrovnoprávnenie, a nakoniec zvýhodnenie kresťanov, to boli často aj dôvody vyslovene zisťné).

Ak sme v predchádzajúcom texte použili expresívny pojem „jadrový výbuch“ (v zmysle zničujúcej udalosti, ktorú prežilo, čiže zostalo verných novému učeniu, iba niekoľko stúpenčov nového učenia židovského pôvodu), potom pre týchto nových konvertitov to neplatilo. Oni boli totiž vychovaní v prostredí, kde „viacbožstvo“ bolo chápané celkom prirodzene, kde „bohovia“ plodili svojich potomkov rovnako ako ľudia, a to nielen medzi sebou, ale dokonca často aj s ľudskými „partnermi“ (potomkovia z takýchto spojení boli tzv. horiovia, „polobohovia“). Preto výraz „bohočlovek“, absolútne nemysliteľný u Židov, bol pre nich niečím úplne „normálnym“.⁹

A keďže v tom čase bola filozofia, ktorá vtedy obsahovala množstvo mystických i mýtických prvkov, vo veľkej móde („filozofovanie“ bolo pokladané za „poznávanie pravdy“ – preto bolo často označovaná ako „gnóza“),¹⁰ je len prirodzené, že rôzne „smery“ tejto „gnózy“ vznikali aj na pôde cirkvi. Boli medzi nimi veľké rozdiely, ale mali jednu spoločnú veľkú túžbu – získať vplyv, prevahu, moc; preto bojovali medzi sebou, a to často doslova „na život a na smrť“. Bojiskom boli hlavne tzv. koncily (snemy popredných predstaviteľov, biskupov), a metódy boja zďaleka neboli iba duševné, či dokonca duchovné. Používanými zbraňami boli často zastrašovanie, podplácanie, a neraz aj fyzická likvidácia protivníkov.

Predmety sporov sa v priebehu času menili, ale najväčším bol tzv. „christologický spor“: čím (kým) bol vlastne Kristus? Človekom, ktorého Boh urobil svojim synom (adoptoval ho), obdaril ho kompetenciami a mocou? Alebo to bol boh, nebol vôbec človekom, iba sa tak „javil“? Či to bol niečím medzi tým – „bohočlovekom“? A ak bol „bohočlovekom“, tak ako to vysvetliť tak, aby aj tí, ktorí sú do-

⁹ V Biblii (v SZ i NZ) treba chápať pojem *Boží Syn* úplne inak – duchovne. Boh, ktorý je *Duch* neplodí svojich synov (a tých je v Písme spomínané veľa, dokonca celý izraelský národ je nazvaný Božím synom) ako biologické bytosti („odovzdávaním génov“), ale *pomazaním Duchom*. Týmto obrazným výrazom (poukazujúcim na podobnosť poverenia kráľov a kňazov ich poslaním) máme rozumieť poverenie nejakou úlohou, opatrenie potrebnými kompetenciami, a tiež schopnosťami (niekedy úplne výnimočnými). Spomeňte si napr. na Mojžiša, Eliáša a iných. Samozrejme, že to poverenie (úloha) môže byť rôzne. Najväčšou (najdôležitejšou) úlohou bol poverený Ješua (Ježiš), a preto aj jeho kompetencie, moc, ale aj iné vlastnosti a schopnosti, sú nezrovnateľné nielen s inými ľuďmi, ale aj s inými Božími synmi (aj preto býva nazývaný „prvorodeným“ – čo treba chápať *ten, ktorý má najvyššie postavenie a právomoci spomedzi všetkých Božích synov.*) Že pomazanie Božím Duchom je podstatou Božieho synovstva Ježiša potvrdzuje aj jeho najdôležitejší titul, ktorý podobne ako tituly Pán a Boží Syn, spájame s menom nášho Spasiteľa (meno Ježiš je po hebr. Jehošua, čo doslovne znamená „JHVH je spása“); tento titul Ješuu znie *Mášicha = Christos = Kristus* (všetky tieto slová – hebrejské, grécke i poslovenčené – neznamenajú nič iné ako „Pomazaný“ – v zmysle *poverený*). Pohanským antropomorfizmom je aj hovorenie o Bohu ako o „osobe“ („personé“), či dokonca o „troch osobách“. (Podrobnejšie vysvetlenie nájdete v knihe, ktorá je uvedené v pozn. pod čiarou č. 11).

¹⁰ Gnosis = poznanie.

siaľ monoteistami, našli uspokojujúce „vysvetlenie“? Nemožno sa tu púšťať do podrobností,¹¹ spomeniem iba, že napokon zvíťazila (tesnou väčšinou) tá posledná „kompromisná“ teória – tá čo sa snažila nejako (hoci veľmi krkolomne a za cenu veľkého „zrelativizovania“ jednoznačných biblických výrokov) zladať monoteizmus a Ježišovým „božstvom“.¹² Ale ako to už býva, kompromis (hlavne vo vieroučných otázkach) obyčajne nebýva tým najlepším riešením. Stále sa objavovali problémy, protirečenia. A tak celá plejáda „teo-filozofov“¹³ pracovala na doplnení a obhájení tejto teórie (teraz už záväznej dogmy). Snažili sa využiť rôzne časti z Písma (takmer vždy vytrhnuté zo súvislostí), pričom obyčajne vyberali také časti, ktoré (práve tým, že boli vytrhnuté z kontextu) boli nejednoznačné, zatiaľ čo iné jednoznačné časti Písma ignorovali. Ale nielen to, dokonca „doplnili“ Božie slovo o pasáže, ktoré v ňom nikdy neboli, a to len preto, aby takto podporili svoje tvrdenia (ako príklad uvádzam tzv. Comma lonneum v 1J 5,6-9).¹⁴

Vzniklo množstvo námietok, nevysvetlených otázok. A nielen nevysvetlených, ale aj nevysvetliteľných. Tieto boli „odbavené“ akousi „zaklínacou formulkou“: „toto je Božie tajomstvo“. Pritom sa ignorovala skutočnosť, že sám Boh vyzýva vo svojom Slove opakovane svojich verných k tomu, aby Ho POZNÁVALI; nielen v SZ, ale aj v NZ, a to dokonca ústami samotného Ježiša (J 17,3). Ak je teda poznanie Boha, ktorý sa predstavil ako JHVH a „toho, ktorého poslal“ (cit. J 17,3), t.j. jeho Posla = Syna = Mesiáša = Ješuu (Ježiša) z Nazareta podmienkou večného života (práve toto sa tvrdí v J 17,3!), potom to nemôže byť „tajomstvo“, ktoré je pre človeka nepochopiteľné; lebo ak to tak bolo, tak by spása bola ľuďom (aspoň veľkej väčšine z nich) prakticky nedostupná.

Teda jeden z viacerých gnostických smerov napokon zvíťazil, a postupne sa mu podarilo zlikvidovať odporcov (aspoň tých zjavných). Dokonca, hoci sám nebol ničím iným ako jednou z gnostických teórií, vyhlásil boj proti gnosticizmu (pričom sa on, ako inak, od gnosticizmu dištancoval). Gnostici sa teda stali nepriateľmi. Ale nielen oni, aj neskoršia opozícia, ktorá nevychádzala z pohanských predstáv a špekulácií, ale výhradne v Božieho slova. Títo boli označovaní „heretikmi“, a bolo s nimi nakladané ešte horšie ako s gnostikmi: takmer všetci boli odsúdení na smrť, a to často veľmi krutým, beštiálnym spôsobom (obľúbené bola hlavne upaľovanie za živa alebo utopenie).

Dnes sa už neupaľuje, sú v móde iné „popravy“ – „mentálne“ a spoločenské: pokarhanie, exkomunikovanie, diskreditovanie, a v tom najmiernejšom prípade ignorovanie a spoločenské izolovanie.

mbb

¹¹ Ak máte záujem poznať podrobnosti tohto sporu (ktorý dosiaľ nie je vyriešený), odkazujem vás na knihu „**Poznanie... – otázka života a smrti**“ (informácie o nej nájdete na www.knihy-benjan.sk). Tam sa dočítate nielen o titule „Pán“ (Kyrios) nášho Spasiteľa, ale aj o ostatných jeho tituloch: Boží syn a Mašiáh (= Christos = Kristus = Pomazaný), ako aj o jeho mene v hebr. origináli Jehošua (=JHVH je spása), skrátené Ješua.

¹² A ako obvykle, ani teraz nešlo iba o duchovný boj, ani iba o rétorické strety a o špekulatívne argumenty, ale opäť boli použité aj zbrane veľkého kalibru – už zmienené osvedčené metódy (zastrašovanie, degradovanie, posielanie odporcov do vyhnanstva, ale aj ich fyzické likvidovanie).

¹³ Títo, a to nielen v spomínanej dobe, ale aj v nasledujúcich storočiach, vlastne až dodnes, zohrávali úplne rovnakú úlohu, ako ich židovskí predchodcovia a kolegovia (rabíni): snažili sa často zahmlieť jasné, skomplikovať jednoduché, spochybniť jednoznačné výroky Písma. Myslím, že po tomto poznaní musí byť každému jasné, prečo si Ježiš nevybral za svojich učeníkov „teológov“ svojej doby (napr. zákonníkov, učiteľov – rabínov, či farizejov, ba ani filozofov), ale obyčajných ľudí, napr. prostých rybárov.

¹⁴ O čo ide je vysvetlené v už spomínanej knihe „Poznanie... – otázka života a smrti“. V tejto knihe nájdete diskusiu, v ktorej sú vyvrátené aj ostatné „argumenty“ trinitárskych teofilozofov, opierajúce sa napr. o J 1,1-14; 14,10; 10,30; 1M 1,26; Kol 1,15-16; Hb 1,8-12; Kol 2,9-10; 1J 5,6-9.20; F 2,5-10; Mt 14,27; Mk 6,50; R 9,5; Zj 22,13; Iz 9,5 a i., a naopak, je uvedené množstvo citátov z Písma, ktoré jednoznačne popierajú tvrdenia zástancov tejto teórie (pre niektorých „záväznej kresťanskej dogmy“).

.....

..... h

Upozornenie:

z webovej stránky

www.knihy-benjan.sk

z ktorej pochádza tento článok, si môžete bezplatne stiahnuť hociktorý z **viac než 150 dokumentov** (článkov v PDF alebo prezentácií v PPS formáte).

Okrem toho tam nájdete **ponuku kníh** so zaujímavou **náučnou tematikou:**

kultúra a umenie (napr. trendy vývoja kultúry Západu, európske maliarstvo od renesancie po modernu, L. N. Tolstoj ako ho možno nepoznáte...)

prírodné vedy (hlavne biológia: napr. život z rôznych pohľadov, niečo z antropológie, o problémoch evolučnej teórie s inteligentným designom a inými novými vedeckými faktami atď.)

zdravie (napr. o problémoch a chybách lekárov i pacientov pri liečení chorôb a o tom ako im čeliť, o starnutí a starobe)

filozofia a teológia (napr. teoretické i veľmi praktické otázky súvisiace s vierou, o pôvode dogiem a problémoch s nimi, ale i o závažných problémoch a sporoch teológov)

Tieto knihy s dostupnou cenou (a navyše s možnosťou zliav) nenájdete v bežných, ale iba v niektorých špičkových kníhkupectvách alebo priamo u nakladateľa, t.j. na vyše uvedenom URL („webovej adrese“)